

İlişki Doyum İndeksi: Türkçe'ye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Yalçın Özdemir^{a,b}, Ali Serdar Sağkal^c

Özet

Bu araştırmanın amacı, İlişki Doyum İndeksi'ni (İDİ-4) Türkçe'ye uyarlamaktır. Araştırmaya romantik ilişkisi bulunan toplam 670 birey (517 kadın, %77.2; 153 erkek, %22.8) katılmıştır. Katılımcıların yaşları, 18 ile 59 arasında ($M = 25.66$; $ss = 8.12$) değişmiştir. İlişki süreleri 1 ay ile 444 ay arasında değişmiş ($M = 57.33$, $ss = 78.48$) ve medyan ilişki süresi 24.5 ay olarak hesaplanmıştır. Demografik Bilgi Formu, İlişki Doyum İndeksi, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve Öznel Zindelik Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırma bulguları, İDİ-4'ün tek faktörlü orijinal yapısının Türk toplumunda doğrulandığını ve ölçüt-bağıntılı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Cronbach alfa ve test-tekrar test güvenilirlik katsayıları sırasıyla .93 ve .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçme değişmezliği test sonuçları, İDİ-4'ün faktör yapısının ve yüklerinin medeni duruma göre ölçme değişmezliğine sahip olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, araştırma bulguları, İDİ-4'ün Türkiye'deki çiftlerde romantik ilişki doyumunu ölçmede kısa, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ilişkin kanıtlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Romantik İlişki 1
Romantik İlişki Doyumu 2
Ölçek Uyarlama 3
Geçerlik ve Güvenirlik 4

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 06.01.2021
Kabul Tarihi: 10.05.2021
Doi: 10.18026/cbayarsos.854797

The Couples Satisfaction Index: Turkish Adaptation, Validation, and Reliability Study

Abstract

The aim of the present research was to adapt and validate the Couples Satisfaction Index (CSI-4) in Turkish population. The study comprised 670 individuals (517 women, 77.2%; 153 men, 22.8%) who are currently being in a romantic relationship. The ages of the participants ranged from 18 to 59 ($M = 25.66$; $sd = 8.12$). The mean relationship length was 57.33 months ($sd = 78.48$) and ranged from 1 to 444 months, with a median of 24.5 months. The Demographic Information Form, the Couples Satisfaction Index, the Perceived Romantic Relationship Quality Scale, and the Subjective Vitality Scale were used as instruments. The findings indicated that original one-factor structure of the CSI-4 was confirmed in Turkish population and had criterion-related validity. The Cronbach's alpha and test-retest reliability coefficients were .93 and .71, respectively. The results of the measurement invariance tests indicated that the factor structure and loadings of the CSI-4 were invariant across marital status. In conclusion, the present findings provide evidence that the CSI-4 is a short, valid, and reliable instrument to assess romantic relationship satisfaction in Turkish couples.

Keywords

Romantic Relationship 1
Relationship Satisfaction 2
Scale Adaptation 3
Validity, and Reliability 4

About Article

Received: 06.01.2021
Accepted: 10.05.2021
Doi: 10.18026/cbayarsos.854797

^a İletişim Yazarı: yalcin.ozdemir@adu.edu.tr

^b Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0001-5786-4190>

^c Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0002-2597-811>

Giriş

Romantik ilişkiler genç yetişkinlik ve yetişkinlikte kurulan en önemli bağ olarak kabul edilmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007) ve birçok çift için romantik ilişki yakınlığın, sosyal desteğin ve arkadaşlığın ana kaynağıdır (Gurman, Lebow ve Snyder, 2015). Ancak romantik ilişkilerin çiftlerin belirtilen gereksinimlerini karşılayıp karşılayamama durumu (yakınlık, sosyal destek ve arkadaşlık) ilişkilerden alınan doyuma bağlı görünmektedir. Romantik ilişkilerde adanmaya odaklanan çağdaş bakış açısına göre, çiftler ilişkiye olan bağlılıklarına dayalı olarak bir ilişkiyi sürdürüp sürdürmemeye karar verirler ve bu bağlılık ilişkide yaşadıkları doyuma dayanmaktadır (Baker, McNulty ve VanderDrift, 2017). Doyum verici bir romantik ilişki yaşamak, genel yaşam doyumunun ve iyi oluşun en güçlü yordayıcılarından biridir (Bryant ve Conger, 2002; Diener, Eunkook, Lucas ve Smith, 1999; Wade ve Pevalin, 2004). Ayrıca, doyum düzeyi yüksek ve istikrarlı ilişkiler, fiziksel/zihinsel sağlık ve uzun yaşamla ilişkilendirilmiştir (Bachand ve Caron, 2001; Dupre, Beck ve Meadows, 2009; Hughes ve Waite, 2009; South ve Krueger, 2013). Diğer yandan, doyum düzeyi düşük ve sorunlu ilişkileri olan çiftlerin depresyon (Wang, Xie, Wang, Wang ve Lei, 2017), kaygı bozuklukları (Whisman, Uebelacker ve Weinstock, 2004) ve intihar (Till, Tran ve Niederkrotenthaler, 2016) riskinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, araştırma sonuçları (Byers, 2005; Fallis, Rehman, Woody ve Purdon, 2016) ilişki doyumunu ile cinsel doyum arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Ortaya konan bu sonuçlar nedeniyle ilişki doyumunu kavramının, ilişki araştırmalarında temel bir değişken olduğu ve romantik ilişkilerin ya da evliliklerin nasıl işlediğine dair anlayışımızın temelini oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Yaygın olarak kullanılmasına ve araştırılmasına rağmen, ilişki doyumunun tanımı üzerinde mutlak bir mutabakat olmamakla birlikte ilişki doyumunu Hendrick (1988) tarafından "bir kişinin evliliği ya da benzer yakın ilişkisiyle ilgili duygu ve düşüncelerinin ölçümü" olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle ilişki doyumunu, bir kişinin romantik ilişkisine dair genel değerlendirmesini ifade eder ve ilişki doyumunun düşük doyum ile yüksek doyum arasında değişen tek yönlü bir yapı olduğu varsayılır (Mattson, Rogge, Johnson, Davidson ve Fincham, 2013). Alanyazında ilişki doyumunu ölçmek için yaygın olarak kullanılan ölçekler bulunmaktadır. İlişki doyumunu ölçmek için yaygın olarak kullanılan ölçeklerden biri 15 maddelik Evlilik Uyum Ölçeği'dir (Marital Adjustment Test, MAT; Locke ve Wallace, 1959). Yine alanyazın incelendiğinde 32 maddelik Çift Uyum Ölçeği'nin de yaygın olarak kullanılan ölçeklerden biri olduğu görülmektedir (Dyadic Adjustment Scale, DAS; Spanier, 1976). Yaygın kullanımına rağmen, DAS birçok araştırmacı tarafından eleştirilmiştir (örn., Fincham ve Bradbury, 1987; Heyman, Sayers ve Bellack, 1994). Bu ölçek, özellikle maddelerin heterojen yapısı ile ilişkili olarak iletişim gibi yapılardan yeterince ayrışmaması nedeniyle eleştiri almaktadır. Evlilik Uyum Ölçeği ve Çift Uyum Ölçeği, büyük ölçüde örtüşen maddeler içermektedir. Altı maddelik Evlilik Kalitesi İndeksi (Quality of Marriage Index, QMI; Norton, 1983) ilişki doyumunu ölçmek için kullanılan diğer bir ölçme aracıdır. Evlilik Kalitesi İndeksi, daha homojen genel doyum maddeleri içermektedir. Literatürde sık kullanılan diğer iki ölçek ise yedi maddelik İlişki Doyumu Ölçeği (Relationship Assessment Scale, RAS; Hendrick, 1988) ve üç maddelik Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği'dir (Kansas Marital Satisfaction Scale, KMSS; Schumm, Nichols, Schectman ve Grinsby, 1983). Evlilik Kalitesi İndeksi'nde olduğu gibi, bu iki ölçeğin maddeleri de genel olarak ifade edilmiştir ve nispeten homojendir. Graham, Diebels ve Barnow (2011), İlişki Doyum İndeksi (Couples Satisfaction Index, CSI; Funk ve Rogge, 2007), KMSS (Schumm ve diğ., 1983), MAT (Locke ve

Wallace, 1959), QMI (Norton, 1983) ve RAS (Hendrick, 1988) gibi sık kullanılan ilişki doyumu ölçeklerinin bir meta-analizini gerçekleştirmişlerdir. Graham ve diğerleri (2011), Cronbach alfa güvenilirlikleri bakımından KMSS'nin en güçlü ve MAT'ın en zayıf ölçme aracı olduğunu bulmuşlardır. Bu karşılaştırmalı çalışmanın ciddi bir sınırlılığı, araştırmacıların yalnızca Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını bir karşılaştırma ölçütü olarak kullanmalarındadır.

Yukarıda sayılan ölçeklerin yaygın kullanımı ve romantik ilişki alanyazınındaki anahtar rolü göz önünde bulundurulduğunda, bu ölçeklerin kalitesini ve güvenilirliğini değerlendirmenin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, Funk ve Rogge (2007) mevcut ilişki kalitesi ölçeklerinin, araştırma çıktılarını olumsuz etkileyen önemli ölçüm hatalarına sahip olduklarını ileri sürmektedirler. Funk ve Rogge, var olan evlilik doyumu ölçek maddelerini madde tepki kuramını kullanarak incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuçlar, mevcut ölçeklerin yeterince duyarlı olmadığını, beklenen bilgiyi sağlamadığını ve birçok maddede evlilik doyumunu ölçmede hata varyansını artırdığını göstermiştir. Madde tepki kuramı, maddelerin duyarlılığını ve evlilik doyumu gibi örtük bir yapıyı ölçüp ölçmediğini belirleyebilen bir yöntemdir. Buna göre, Funk ve Rogge, madde tepki kuramına dayalı temel bileşenler analizini kullanarak İlişki Doyum İndeksi'ni (Couples Satisfaction Index, CSI) geliştirmişlerdir. İlişki Doyum İndeksi farklı uygulamalar için (daha detaylı inceleme gerektiren çift terapisi çalışmaları için 32 maddelik form, 16 maddelik form ve büyük ölçekli tarama çalışmaları için 4 maddelik kısa form) üç versiyonlu olarak geliştirilmiştir. Bu ölçeklerin, diğer mevcut ölçeklerden daha yüksek duyarlılıkla ilişki doyumunu değerlendirme gücüne ve aynı zamanda iyi bir yakınsama ve yapı geçerliğine sahip olduğu bulunmuştur (Funk ve Rogge, 2007). Ayrıca, yukarıda verilen diğer ölçme araçlarıyla karşılaştırıldığında, İlişki Doyum İndeksi'nin psikometrik özelliklerinin, gruplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için daha yüksek bir duyarlılıkla ölçüm yapmaya daha uygun olduğu vurgulanmaktadır (Funk ve Rogge, 2007). Sonuç olarak, görgül bulgular, İlişki Doyum İndeksi'nin farklı ilişki türlerinde (örn., flört, nişanlılık, evlilik) ilişki doyumunu ölçmede, diğer ilişki doyum ölçekleriyle iyi düzeyde yakınsak geçerliğe, mükemmel yapı geçerliğine ve üstün ölçüm duyarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ilişki doyumunun ölçümüne yönelik İlişki Doyum Ölçeği (Curun, 2001; Hendrick, 1988) ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (Büyüksahin, 2005; Snell, Schicke ve Arbeiter, 1996) gibi ölçekler Türkçe'ye uyarlanmıştır. İlişki Doyum Ölçeği (Curun, 2001) bir lisansüstü tez çalışması kapsamında Türkçe'ye uyarlanmıştır ancak psikometrik özelliklerinin kapsamlı bir biçimde test edilip raporlandığı hakemli bir yayına rastlanmamaktadır. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği'nin (Büyüksahin, 2005; Snell ve diğ., 1996) ise 60 madde ve 12 boyuttan oluşan uzun bir ölçek olduğu görülmektedir. Az sayıdaki ölçek çalışmalarının yanı sıra ilişki doyumuna ilişkin korelasyonel çalışmaların da sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir. Örneğin, Yiğit ve Çelik (2016) ilişki doyumunu erken dönem uyum bozucu şemalar, kişilerarası ilişki tarzları ve kendilik algısı; Türk ve Yıldız (2017) aşk biçemleri, ilişki doyumunu ve yalnızlık; Gülaydın ve Semerci (2018) ise ilişki doyumunu, bağlanma stilleri, benlik saygısı ve kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Genel olarak, bu çalışmalar ilişki doyumunun yordanmasına yöneliktir; yirminci yüzyılın sonunda ve yirmi birinci yüzyılın başlarında Türk toplumundaki hızlı değişimlerin romantik ilişkilere nasıl yansıtıldığını gösterecek ampirik kanıtları üretmek için yeterli görünmemektedir. Bu durum, bir yapı olarak ilişki doyumunu ölçmede yüksek düzeyde geçerliğe ve güvenilirliğe sahip bir ölçme aracına ulusal alanyazında gereksinim duyulmasıyla da bağlantılıdır.

İlişki doyumu, batı kültüründe ilişki sel sağ lığın önemli bir göstergesi olarak görülse de, batı ile doğ u kültürü arasında bir yerde oldu ğ u kabul edilen (Kağıtçıbaşı, 1997) kültürümüzde batı kültüründe geliştirilmiş ölçme araçlarını kullanarak ilişki doyumu üzerinde çalışmanın, ilişki doyumunun kavramsallaştırılması ve kültürler arası karşılaştırmalar için bir temel sağ lama potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca ilişki doyumu ile ilgili araştırmaların sonuçları, sorunlu ilişki yaşayan çiftlerin ilişkilerine de ışık tutabilir. Çünkü son yıllarda ülkemizde romantik ilişki ya da evlilik ilişkilerinde sorunların arttığı (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008; Erden ve Akdur, 2018) ve ayrılma/boşanma oranlarının da yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir (Başkaya ve Ünal, 2017). Çiftlerin romantik ilişki sürecinde deneyimledikleri sorunların sıklığı ve yoğunluğu dikkate alındığında, uygulayıcıların romantik ilişki içerisinde bulunan çiftlere yönelik önleyici ve iyileştirici müdahale çalışmaları geliştirmelerine temel sağlayacak daha fazla görgül araştırma bulgusuna da gereksinim duyulmaktadır. Bu anlamda, ülkemizde hem araştırmacılar hem de uygulayıcılar için ilişki doyumunu geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçebilecek kısa ve kullanışlı ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Dolayısıyla, alanyazında yukarıdaki belirtilen gereksinimleri karşılamak amacıyla mevcut araştırmada, Funk ve Rogge (2007) tarafından geliştirilen İlişki Doyum İndeksi'nin 4 maddeli kısa formunun (İDİ-4) Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin test edilmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğinin kullanıldığı bu araştırmada, yaşları 18 ile 59 arasında değişen ($Ort = 25.66$; $ss = 8.12$) toplam 670 katılımcı (517 kadın, %77.2; 153 erkek, %22.8) gönüllü olarak yer almışlardır. Medeni durum açısından incelendiğinde, katılımcıların 448'i (%66.9) bekâr ve 222'si (%33.1) evli bireylerden oluşmuştur. Katılımcıların ilişki süreleri 1 ay ile 444 ay (37 yıl) arasında ($Ort_{ay} = 57.33$, $ss_{ay} = 78.48$) değişmiştir. Katılımcılar için medyan ilişki süresi 24.5 ay olarak hesaplanmıştır. Araştırma örnekleme eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, katılımcıların %2.1'inin ilkökul mezunu, %2.7'sinin ortaokul mezunu, %74.3'ünün lise mezunu, %4.9'unun yüksekokul mezunu, %14'ünün lisans mezunu, %1.6'sının yüksek lisans mezunu ve %0.3'ünün ise doktora mezunu olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

İlişki Doyum İndeksi (İDİ-4). İDİ-4 (Funk ve Rogge, 2007), bireylerin romantik ilişki doyumunu ölçen 4 maddeli kısa bir ölçme aracıdır. Ölçme aracında yer alan maddelerden biri 7'li Likert derecelendirme ölçeği (0 = *Tamamen mutsuz*; 6 = *Mükemmel*) üzerinde yanıtlanırken; diğer üç maddede farklı yanıtlar içeren 6'lı Likert derecelendirme anahtarı (0 = *Hiç doğru değil*, 5 = *Tamamen doğru*; 0 = *Hiç*, 5 = *Tamamen*) kullanılmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 0 ile 21 arasında değişmekte ve yüksek puanlar ilişki doyumunun yüksekliğine işaret etmektedir. "Genel olarak ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?" ölçekte yer alan maddelerden birine örnektir. Orijinal çalışmada (Funk ve Rogge, 2007), İDİ-4 ile Çift Uyum Ölçeği (Spanier, 1976) ve Evlilik Uyum Ölçeği (Locke ve Wallace, 1959) gibi alanyazında sık kullanılan ilişki doyum ölçekleri arasında hesaplanan yüksek korelasyon katsayıları, İDİ-4'ün ölçüt-bağıntılı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Madde tepki kuramına dayalı gerçekleştirilen analizlerde, İDİ-4'ün daha yüksek ölçme duyarlığına ve

gücüne sahip olduğu belirlenmiştir. Funk ve Rogge (2007), İDİ-4'ün Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını .94 olarak rapor etmişlerdir.

Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ). ARİKÖ, Fletcher, Simpson ve Thomas (2000) tarafından algılanan genel romantik ilişki kalitesini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, toplam 6 maddeden oluşmakta ve ifadelerin yanıtlanmasında 7'li Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Hiç*; 7 = *Çok*) kullanılmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 6 ile 42 arasında değişmekte ve yüksek puanlar algılanan romantik ilişki kalitesindeki yüksekliği göstermektedir. "İlişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?" ölçekte yer alan maddelerden biridir. Hem orijinal çalışmada (Fletcher ve diğ., 2000) hem de Türkiye'de yürütülen çalışmalarda (Sağkal ve Özdemir, 2018, 2019), ARİKÖ'nin bireylerin romantik ilişki kalitelerinin ölçümünde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu rapor edilmiştir. Mevcut araştırmada, ARİKÖ'nün Cronbach alfa katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır.

Öznel Zindelik Ölçeği (ÖZÖ). ÖZÖ, Ryan ve Frederick (1997) tarafından bireylerin zindelik algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş ve Uysal, Sarıçam ve Akın (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçekte, toplam 7 madde yer almakta ve ölçek maddeleri 7'li Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Kesinlikle katılmıyorum*; 7 = *Kesinlikle katılıyorum*) üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 7 ile 49 arasında değişmekte ve yüksek puanlar öznel zindelik düzeyindeki artışı temsil etmektedir. "Kendimi canlı ve zinde hissederim." ölçekte yer alan maddelere bir örnektir. Orijinal ölçek geliştirme çalışması (Ryan ve Frederick, 1997) ile Türkçe'ye uyarlama çalışmasında (Uysal, Sarıçam ve Akın, 2014), ÖZÖ'nin güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğu rapor edilmiştir. Mevcut araştırmada, 7 maddeli ÖZÖ'nin Cronbach alfa katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada asıl analizler öncesinde veri tarama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Veri seti SPSS 25.0 programıyla incelendiğinde kayıp değerlerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Standardize edilmiş puanları ± 3.29 'ün üzerinde kalan 4 katılımcı (tek değişkenli uç değer) ile mahalanobis uzaklığı .001 düzeyinde anlamlı 8 katılımcıya ait gözlem değeri (çok değişkenli uç değer) veri setinden çıkarılmıştır. -.14 ile -.77 arasında değişen çarpıklık ve -.39 ile -.85 arasında değişen basıklık değerleri verilerin normal dağıldığını göstermiştir. Toplam 648 katılımcıya ait gözlem değerinin kullanıldığı analizlerde, İDİ-4'ün hedef örnekleme faktör yapısını test etmek amacıyla en çok olabilirlik tahmin yönteminden yararlanılarak AMOS 24.0 programıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Hoelter'in hem .05 hem de .01 düzeyindeki kritik N değerlerinin 200'ün üzerinde olması (alfa düzeyleri için sırasıyla 2990 ve 4596), örneklemin doğrulayıcı faktör analizi için yeterli olduğunu göstermiştir. Model uyumunun değerlendirilmesinde $\chi^2 \leq 2$, $.05 < p \leq 1.00$, $\chi^2 / sd \leq 2$, RMSEA ≤ 0.05 , NFI $\geq .95$, TLI $\geq .97$, CFI $\geq .97$, GFI $\geq .95$ ve AGFI $\geq .90$ değerleri iyi uyumun göstergeleri olarak dikkate alınmıştır (Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). Ölçüt bağıntılı geçerliğin incelenmesinde İDİ-4 ile ölçüt ölçme aracı arasındaki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Güvenirlik çalışmasında, İDİ-4'ün Cronbach alfa ve McDonald's omega güvenilirlik katsayısı ile test-tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Madde istatistikleri kapsamında düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları hesaplanmış ve madde ayırt ediciliğini test etmek için %27'lik alt ve %27'lik üst grupların maddelere verdikleri tepkiler tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. İDİ-4'ün faktör yapısının ve faktör yüklerinin medeni duruma (evli olup olmama) göre

değişkenlik gösterip göstermediğini test etmek için ölçme değişmezliği analizleri (yapısal ve metrik değişmezlik) gerçekleştirilmiştir. Betimsel analizler kapsamında İDİ-4'ten alınan toplam puanlar, ortalama puanlar, standart sapmalar hesaplanmış; İDİ-4'ün cinsiyete ve medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem için *t*-testi uygulanmış ve İDİ-4 ile tanımlayıcı değişkenler (yaş ve ilişki süresi) arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmıştır.

İşlem Yolu

Bu araştırmada, öncelikle ölçek uyarlama çalışması için Funk ve Rogge'den (2007) izin alınmıştır. Ayrıca, araştırmada saha çalışmaları öncesinde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik kurul izni (05/03/2020-84982664-100) alınmıştır. Ölçek uyarlama sürecinde, ileri çeviri, çevirilerin sentezlenmesi, geri çeviri, uzman komitesi, pilot uygulama ve değerlendirme basamakları izlenmiştir. İleri çeviri kapsamında Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında çalışan birbirinden bağımsız iki öğretim üyesi tarafından maddeler Türkçe'ye çevrilmiştir. Araştırmacılar, çevirileri sentezlemişler ve geri çeviri için hem İngilizce hem de Türkçe'ye hâkim iki alan uzmanına başvurmuşlardır. Orijinal maddeler ile geri çeviriler arasında tutarlılık sağlandığı belirlendikten sonra Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanı ile Türkçe dil alanlarında çalışan toplam üç öğretim üyesinden uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçek maddelerinin çevirisi düzeltildikten sonra romantik ilişkisi bulunan 5 katılımcıyla ölçek yönergesinin ve maddelerinin anlaşılabilirliğini sınamak amacıyla pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamanın ardından ölçek çevirisi tekrar değerlendirilmiş ve nihai şekli verilmiştir. Asıl uygulamalarda, katılımcılara ulaşmak için hem yüz yüze kâğıt-kalem testleri uygulanmış hem de web destekli testlerden yararlanılmıştır. Araştırmada uygulamaların %67'si yüz yüze; %33'ü ise web destekli gerçekleştirilmiştir. Hem kâğıt-kalem testlerinde hem de web destekli testlerde, uygulamalar öncesinde katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınmış, uygulamalar gönüllülük ve gizlilik ilkelerine bağlı bir biçimde yürütülmüştür. Araştırma süreci boyunca Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği tarafından belirlenen etik kurallara bağlı kalınmıştır.

Bulgular

Betimsel Bulgular

Betimsel analizler, İDİ-4'e ilişkin toplam puanların 0 ile 21 arasında değiştiğini ($Ort = 15.16$; $ss = 4.55$) göstermiştir. Bağımsız örneklem için *t*-testi sonuçlarında [$t(646) = -.217$, $p = .829$] ilişki doyumu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak analizlerde, medeni durumun ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür [$t(646) = 5.430$, $p = .000$]. Araştırmada, evli olmayan bireyler ($Ort = 15.82$; $ss = 4.33$), evli bireylere ($Ort = 13.80$; $ss = 4.68$) göre daha yüksek ilişki doyumu rapor etmişlerdir. Analizlerde, ilişki doyumu, yaş ve ilişki süresi arasındaki korelasyonlar da hesaplanmıştır. Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları, ilişki doyumu ile yaş ($r = -.18$, $p < .01$) ve ilişki süresi ($r = -.12$, $p < .01$) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde, anlamlı bağlantılar bulunduğunu göstermiştir.

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Yapı geçerliğine ilişkin bulgular. Analizlerde, İDİ-4'ün faktör yapısını hedef örnekleme sınamak için AMOS 24.0 paket programından yararlanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. En çok olabilirlik tahmin metodu kullanılarak gerçekleştirilen

analizde, hipotez modelin veri setine iyi uyum gösterdiği belirlenmiştir. Schermelleh-Engel ve diğerlerinin de (2003) belirttiği gibi analizlerde hesaplanan $\chi^2 \leq 2$, $.05 < p \leq 1.00$, $\chi^2 / sd \leq 2$, $RMSEA \leq 0.05$, $NFI \geq .95$, $TLI \geq .97$, $CFI \geq .97$, $GFI \geq .95$ ve $AGFI \geq .90$ değerleri modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu göstermiştir (bkz. Tablo 1). Standardize edilmiş faktör yüklerinin .83 ile .94 arasında değiştiği ve tümünün .001 düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ölçekte yer alan maddeler toplam varyansın %77.82'sini açıklamıştır (bkz. Tablo 2). Sonuç olarak, bu bulgular, İDİ-4'ün orijinal tek faktörlü yapısının hedef örnekleme doğrulandığını göstermiştir.

Tablo 1. İDİ-4'ün Faktör Yapısına İlişkin DFA Sonuçları

Uyum Ölçütleri	İyi Uyum Değerleri	Hipotez Model Değerleri
χ^2	$0 \leq \chi^2 \leq 2$	1.30
P	$.05 < p \leq 1.00$.52
χ^2 / sd	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$.65
RMSEA ^a	$0 < RMSEA \leq 0.05$.00
NFI ^a	$.95 \leq NFI \leq 1.00$.99
TLI ^a	$.97 \leq TLI \leq 1.00$	1.00
CFI ^a	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	1.00
GFI ^a	$.95 \leq GFI \leq 1.00$.99
AGFI ^a	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$.99

^a AGFI = Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi (Adjusted Goodness-of-Fit-Index), CFI = Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index), GFI = İyilik Uyum İndeksi (Goodness-of-Fit Index), NFI = Normleştirilmiş Uyum İndeksi (Normed Fit Index), TLI = Tucker-Lewis İndeksi (Tucker-Lewis Index), RMSEA = Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation)

Tablo 2. İDİ-4 Madde Faktör Yükleri ve Açıklanan Toplam Varyans

Maddeler	Faktör Yükleri
1. Her şeyi göz önünde bulundurduğunuzda, ilişkinizde ne kadar mutlusunuz?	.83 ^{***}
2. Partnerimle, sıcak ve rahat bir ilişkim var.	.83 ^{***}
3. Partnerinizle ilişkiniz ne kadar memnun edici?	.94 ^{***}
4. Genel olarak, ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?	.92 ^{***}
Açıklanan Toplam Varyans (%)	77.82

^{***} $p < .001$

Ölçüt-bağıntılı geçerliğe ilişkin bulgular. Araştırmada, İDİ-4'ün ölçüt-bağıntılı geçerliğini sınamak için İDİ-4 ile Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ; Sağkal ve Özdemir, 2018) ve Öznel Zindelik Ölçeği (ÖZÖ; Uysal ve diğ., 1997) arasındaki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Beklendiği üzere, analiz sonuçları İDİ-4 ile ARİKÖ arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ($r = .79$, $p < .01$); ve İDİ-4 ile ÖZÖ

arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler ($r = .39, p < .01$) bulunduğunu göstermiştir (bkz. Tablo 3). Sonuç olarak, bu bulgular, İDİ-4'ün ölçüt-bağıntılı geçerliğini desteklemiştir.

Tablo 3. İDİ-4 ile Ölçüt Ölçme Araçları Arasındaki Korelasyonlar

	Ort	ss	1	2	3
1. İDİ-4	15.16	4.55	-		
2. ARİKÖ	36.19	5.85	.79**	-	
3. ÖZÖ	35.16	8.13	.39**	.36**	-

Güvenirliğe İlişkin Bulgular

Güvenirlik analizleri kapsamında Cronbach alfa katsayısı, test-tekrar test korelasyonu ve madde istatistikleri hesaplanmıştır. Analizlerde İDİ-4 için Cronbach alfa ve McDonald's omega güvenirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Toplam 90 katılımcıyla ve 4 hafta arayla gerçekleştirilen ölçümlerde test-tekrar test güvenirlik katsayısı .71 ($p < .01$) olarak hesaplanmıştır. Madde istatistikleri incelendiğinde, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .80 ile .88 arasında değiştiği tespit edilmiştir. İDİ-4 toplam puanları açısından %27'lik alt ve %27'lik üst gruplarda yer alan bireylerin maddelere verdikleri yanıtlar tek yönlü varyans analiziyle karşılaştırıldığında, katılımcı tepkilerinin her bir maddede anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p < .001$) belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu bulgular, İDİ-4'ün yüksek düzeyde güvenirliğe sahip olduğuna ilişkin kanıtlar sunmuştur.

İDİ-4 Ölçme Değişmezliğine İlişkin Bulgular

İDİ-4'ün bekar ve evli bireylerde ölçme değişmezliğini sınamak amacıyla AMOS 24.0 paket programı kullanılarak çoklu grup doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlerde parametrelerin serbestçe tahmin edildiği yapısal model ile faktör yüklerinin gruplar arası eşitliğinin sağlandığı metrik model test edilmiştir. Çoklu grup doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, hem yapısal modelin ($\chi^2 = 6.065, p > .05, \chi^2 / sd = 1.516, RMSEA = .028, NFI = .997, TLI = .997, CFI = .999, GFI = .995, AGFI = .977$) hem de metrik modelin ($\chi^2 = 15.348, p > .05, \chi^2 / sd = 1.919, RMSEA = .038, NFI = .993, TLI = .995, CFI = .997, GFI = .988, AGFI = .970$) veri setine iyi uyum sağladığını göstermiştir. Uyum iyiliği değerleri yapısal değişmezliği desteklerken; $\Delta CFI < .01$ ($\Delta CFI = .002$) ve $\Delta RMSEA < .015$ ($\Delta RMSEA = .010$) değerleri İDİ-4'ün metrik değişmezliğe sahip olduğunu göstermiştir (Chen, 2007). Sonuç olarak, çoklu grup doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, İDİ-4'ün faktör yapısının ve madde yüklerinin medeni duruma göre ölçme değişmezliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Funk ve Rogge (2007) tarafından geliştirilen İlişki Doyum İndeksi'nin 4 maddelik kısa formu (İDİ-4) Türkçe'ye uyarlanmış ve psikometrik özellikleri test edilmiştir. İDİ-4'ün geçerliğini incelemek için yapı geçerliği ve ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Güvenirlik çalışmasında, Cronbach alfa, McDonald's omega ile test-tekrar test güvenirlik katsayıları ve madde istatistikleri incelenmiştir. Ayrıca, çoklu grup

doğrulamalı faktör analizleriyle İDİ-4'ün medeni duruma göre ölçme değışmezliği test edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, İDİ-4'ün hedef örneklemede güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu desteklemiştir.

Mevcut çalışmada, doğrulamalı faktör analizi sonuçları İDİ-4'ün tek boyutlu orijinal faktör yapısının hedef örneklemede doğrulandığını göstermiştir. Parametre tahminleri hipotez modelin veriyile uyumlu olduğunu göstermiştir. Analizlerde hesaplanan açıklanan varyans oranı (%77.82), İDİ-4'ün faktör yapısının ve faktör yük değerlerinin gücünün oldukça yüksek olduğunu göstermiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Araştırmada, İDİ-4 ile Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) ve Öznel Zindelik Ölçeği (ÖZÖ) arasında hesaplanan anlamlı korelasyon katsayıları, İDİ-4'ün ölçüt-bağıntılı geçerliğini desteklemiştir. İDİ-4 ile ölçüt değışkenler arasındaki korelasyonların önceki araştırma bulgularıyla da (örn. Bryant ve Conger, 2002; Diener ve diğ., 1999; Funk ve Rogge, 2007; Wade ve Pevalin, 2004) tutarlı olduğu görölmektedir. Ayrıca, İDİ-4'ün güvenilirliği Cronbach alfa, McDonald's omega güvenilirlik katsayısı, test-tekrar test korelasyonu ve madde istatistikleri yöntemi kullanılarak değeriendirilmiştir. Sonuçlar, İDİ-4'ün oldukça güvenilir olduğunu göstermiştir (Çokluk ve diğ., 2010). Benzer bir biçimde, önceki çalışmalarda da (örn., Blais, 2020; Funk ve Rogge, 2007; Lamela, Figueiredo, Morais, Matos ve Jongenelen, 2020) İlişki Doyum İndeksi için yüksek güvenilirlik katsayısı rapor edilmiştir. Son olarak, çoklu grup doğrulamalı faktör analizi sonuçları, İDİ-4'ün faktör yapısının ve yüklerinin medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermediğini, başka bir deyişle, ölçme değışmezliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Mevcut araştırmada, İDİ-4'ten elde edilen puanlar üzerinde betimsel analizler de gerçekleştirilmiştir. Analizlerde ilk olarak, ilişki doyumunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu bulgu, önceki meta-analiz çalışmalarda (Jackson, Miller, Oka ve Henry, 2014) rapor edilen bulgularla da tutarlık göstermektedir. Bununla birlikte, ilişki doyumunun cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını tam olarak anlayabilmek için ikili (dyadic) analizlere ihtiyaç olduğu da unutulmamalıdır. İkinci olarak mevcut araştırma bulguları, evli olmayan katılımcıların, evli katılımcılara göre daha yüksek ilişki doyumunu bildirdiklerini göstermiştir. Bu bulgu, romantik ilişki süresi uzadıkça romantik ilişki doyumunun azaldığını gösteren önceki boylamsal araştırma bulgularıyla da (örn. Horne, Impett ve Johnson, 2020) tutarlı gözükmektedir. Araştırmacılar (Horne ve diğ., 2020), romantik ilişki sürecinde bireysel ve ilişki gereksinimlerin gözetiminde dengenin korunmasının önemli olduğunu; ancak bununla birlikte bireyler ilişkilerinde partnerlerine ve partnerlerinin ihtiyaçlarına daha çok odaklandıklarında ve kendi ihtiyaçlarını gözden kaçırdıklarında bunun romantik ilişki doyumunun azalmasıyla sonuçlandığına dikkat çekmektedirler. Bu bağlamda, evli bireylerin, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylere göre, kendilerini ilişkilerine ve partnerlerine daha fazla adamalarının daha düşük romantik ilişki doyumunun deneyimlenmesine etki edebileceği düşünölebilir.

Var olan çalışmalar yüksek romantik ilişki doyumunun kişilerin iyi oluşları ile olumlu yönde (Bryant ve Conger, 2002; Diener ve diğ., 1999; Wade ve Pevalin, 2004); ilişki doyumunun düşük olmasının ise iyi oluş ile olumsuz yönde (Wang ve diğ., 2017; Whisman ve diğ., 2004) ilişkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmada uyarlanan İDİ-4 gençlerin yaşamında önemli bir yeri olan romantik ilişki doyumlarını değeriendirmek için kullanılabilir. Üniversite yılları gençlerin hayatında önemli bir dönemdir. Bu dönemde romantik ilişki başlatmak ve sürdürmek önemli bir gelişim görevi olarak

değerlendirilmektedir (Arnet, 2000). Bu nedenle, gençlerin ilişki süreçlerini araştırmak, ilişki deneyimlerini güçlendirmek için sağlanacak yardımların planlanmasına yardımcı olabilir. Örneğin, Bryant ve Conger (2002), ilişki doyumları yüksek olan bireylerin iyi oluşlarının daha yüksek olduğunu göstermişlerdir. Bu bağlamda, kişilerin evlilik öncesi ilişki kalitelerini ve doyumlarını artırarak daha olumlu bir ilişki gelecek kurgulamalarına yardımcı olunabilir. Daha önceki çalışmalarda evlilik ya da evlilik öncesi romantik ilişkilerde ilişki doyumu ile iyi oluş (Bryant ve Conger, 2002; Diener ve diğ., 1999; Wade ve Pevalin, 2004), fiziksel ve zihinsel sağlık (Bachand ve Caron, 2001; Dupre ve diğ., 2009; Hughes ve Waite, 2009; South ve Krueger, 2013), depresyon (Wang ve diğ., 2017), kaygı bozuklukları (Whisman ve diğ., 2004) ve intihar (Till ve diğ., 2016) gibi değişkenlerin ilişkisi incelenmiştir. Türk kültürüne uyarlanmış bu ölçeği kullanarak, ilişki doyumu ile ilişkili değişkenleri araştırmak mümkün olacaktır.

Mevcut araştırmada, bulguların değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken bazı sınırlılıklar da bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, katılımcıların ağırlıklı olarak kadın katılımcılardan oluşmasıdır. Gelecek çalışmalarda, İDİ-4'ün psikometrik özelliklerinin cinsiyet açısından daha dengeli bir dağılımı içeren örneklem gruplarında araştırılması önerilebilir. İkinci sınırlılık olarak katılımcıların çoğunluğunun evli olmayan bireylerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, sonuçların evlilik ilişkilerine genelleştirilmesinde dikkatli olunması gerekmektedir. Üçüncü olarak, mevcut çalışmada İDİ-4'ün psikometrik özellikleri kesitsel veri seti kullanılarak test edilmiştir. Gelecekteki çalışmalarda, İDİ-4'ün zaman içinde ilişki doyumu değişkenliğini belirlemedeki duyarlılığını değerlendirerek ölçeğin zaman içinde nasıl işlediğini incelemek yararlı olacaktır. Bir başka deyişle, gelecekte İDİ-4'ün geçerliliğini güçlendirmek için boylamsal araştırma desenlerinden de yararlanılabilir. Son olarak, mevcut çalışmada çiftlerden yalnızca birinin çalışmaya katılması ve çiftlerin doyumuna ilişkin ikili (dyadic) analizlerin yapılamamış olması da bir sınırlılıktır. Gelecekteki çalışmalarda, ilişki doyumunda partnerlerin karşılıklı etkilerini de anlamak için her iki çiftten de veri alınması önemli görülmektedir.

Bu sınırlılıklara rağmen, bu çalışmanın sonuçları İDİ-4'ün evlilik ya da evlilik öncesi romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumlarının ölçümüne yönelik geçerli, güvenilir ve kısa bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. İDİ-4, hem romantik ilişki araştırmaları hem de çift terapisi uygulamaları için ilişki doyumunun ölçümünde kullanışlı bir araç olma özelliği taşımaktadır. İDİ-4, özellikle kısa olması nedeniyle büyük ölçekli tarama çalışmalarında tercih edilme avantajına sahiptir. Ayrıca, İDİ-4 puanlarının ilişki özelliklerinin ve bireysel ruh sağlığının yordanmasında kullanılabileceği görülmektedir. İlişki doyumunu artırmanın ilişki sorunlarının azaltılmasında ve bireysel ruh sağlığını desteklemede önemli bir hedef olabileceği düşünüldüğünde, ilişki doyumunu geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirebilecek ölçme araçlarına sahip olmak araştırmacılar ve uygulayıcılar için büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. doi: 10.1037/0003-066X.55.5.469
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da İki hemşirelik yüksek okulunun 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi: Ankara.
- Bachand, L. L., & Caron, S. L. (2001). Ties that bind: A qualitative study of happy long-term marriages. *Contemporary Family Therapy*, 23(1), 105-121.
- Baker, L. R., McNulty, J. K., & VanderDrift, L. E. (2017). Expectations for future relationship satisfaction: Unique sources and critical implications for commitment. *Journal of Experimental Psychology: General*, 146(5), 700-721. doi: 10.1037/xge0000299
- Başkaya, Z. ve Ünal, A. (2017). Türkiye'de evlenme ve boşanma oranlarının iller düzeyinde zamansal değişimi (2001-2015). *Journal of International Social Research*, 10(53), 338-358.
- Blais, R. K. (2020). Lower intimate relationship satisfaction among partnered female service members/veterans is associated with the presence of suicidal ideation. *Journal of clinical psychology*, 76(7), 1353-1361. doi: 10.1002/jclp.22939
- Bryant, C. M., & Conger, R. D. (2002). An intergenerational model of romantic relationship development. In A. L. Vangelisti, H. T. Reis, & M. A. Fitzpatrick (Eds.), *Stability and change in relationships* (pp. 57-82). New York, NY: Cambridge University Press.
- Büyükaşahin, A. (2005). Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42(2), 113-118. doi: 10.1080/00224490509552264
- Chen, F. F. (2007). Sensitivity of goodness of fit indexes to lack of measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 14(3), 464-504. doi: 10.1080/10705510701301834
- Curun, F. (2001). *The effects of sexism and sex role orientation on relationship satisfaction*. (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Diener, E., Eunkook, M. S., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-303. doi: 10.1037/0033-2909.125.2.276
- Dupre, M. E., Beck, A. N., & Meadows, S. O. (2009). Marital trajectories and mortality among US adults. *American Journal of Epidemiology*, 170(5), 546-555. doi: 10.1093/aje/kwp194
- Erden, G. ve Akdur, S. (2018). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet ve kadın cinayetleri. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2-3, 128-139.

- Fallis, E. E., Rehman, U. S., Woody, E. Z., & Purdon, C. (2016). The longitudinal association of relationship satisfaction and sexual satisfaction in long-term relationships. *Journal of Family Psychology, 30*(7), 822–831. doi: 10.1037/fam0000205
- Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family, 49*, 797-809.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin, 26*(3), 340-354. doi: 10.1177/0146167200265007.
- Funk, J. L., & Rogge, R. D. (2007). Testing the ruler with item response theory: Increasing precision of measurement for relationship satisfaction with the Couples Satisfaction Index. *Journal of Family Psychology, 21*(4), 572-583. doi: 10.1037/0893-3200.21.4.572
- Graham, J. M., Diebels, K. J., & Barnow, Z. B. (2011). The reliability of relationship satisfaction: A reliability generalization meta-analysis. *Journal of Family Psychology, 25*(1), 39-48. doi: 10.1037/a0022441
- Gurman, A. S., Lebow, J. L., & Snyder, D. K. (Eds.) (2015). *Clinical handbook of couple therapy* (5th ed). New York, NY: Guilford Press.
- Gülâyдын, G. ve Semerci, B. (2018). romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ilişki doyumlarının bağlanma stilleri, benlik saygısı ve kişilerarası ilişki tarzları açısından incelenmesi. *Psikoloji Araştırmaları, 3*(6), 14-25.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family, 50*(1), 93-98.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L., & Bellack, A. S. (1994). Global satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology, 8*, 432-446.
- Horne, R. M., Impett, E. A., & Johnson, M. D. (2020). Exclude me, enjoy us? Unmitigated communion and relationship satisfaction across 7 years. *Journal of Family Psychology, 34*(6), 653-663. doi: 10.1037/fam0000620
- Hughes, M. E., & Waite, L. J. (2009). Marital biography and health at mid-life. *Journal of Health and Social Behavior, 50*(3), 344-358. doi: 10.1177/002214650905000307
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family, 76*(1), 105-129. doi: 10.1111/jomf.12077
- Kağıtçıbaşı, C. (1997). Individualism and collectivism. In J. W. Berry, M. H. Segall, & C. Kağıtçıbaşı (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology* (2nd ed., pp. 1-50). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Lamela, D., Figueiredo, B., Morais, A., Matos, P., & Jongenelen, I. (2020). Are measures of marital satisfaction valid for women with depressive symptoms? The examination of factor structure and measurement invariance of the Couple Satisfaction Index-4 across depression levels in Portuguese women. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 27*(2), 214-219. doi: 10.1002/cpp.2420

- Locke, H. J., & Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251-255. doi: 10.2307/348022
- Mattson, R. E., Rogge, R. D., Johnson, M. D., Davidson, E. K., & Fincham, F. D. (2013). The positive and negative semantic dimensions of relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 20(2), 328-355. doi: 10.1111/j.1475-6811.2012.01412.x
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York, NY: Guilford Press.
- Norton, R. (1983). Measuring marital quality: A critical look at the dependent variable. *Journal of Marriage and the Family*, 45, 141-151.
- Ryan, R. M., & Frederick, C. (1997). On energy, personality, and health: Subjective vitality as a dynamic reflection of well-being. *Journal of Personality*, 65(3), 529-565. doi: 10.1111/j.1467-6494.1997.tb00326.x
- Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin (ARİKÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 22-40. doi: 10.21764/mauefd.329888.
- Sağkal, A. S., & Özdemir, Y. (2019). Need satisfaction, partner attachment, and romantic relationship quality: a multiple mediation model. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 163-180. doi: 10.18039/ajesi.520839
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schumm, W. A., Nichols, C. W., Schectman, K. L., & Grinsby, C. C. (1983). Characteristics of responses to the Kansas Marital Satisfaction Scale by a sample of 84 married mothers. *Psychological Reports*, 53, 567-572.
- Snell, W. E., Schicke, M., & Arbeiter, T. (1996). *The Multidimensional Relationship Questionnaire: Psychological dispositions associated with intimate relations*. Unpublished manuscript.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28. doi: 10.2307/350547
- South, S. C., & Krueger, R. F. (2013). Marital satisfaction and physical health: Evidence for an orchid effect. *Psychological Science*, 24(3), 373-378. doi: 10.1177/0956797612453116
- Till, B., Tran, U. S., & Niederkrotenthaler, T. (2016). Relationship satisfaction and risk factors for suicide. *Crisis*, 38, 7-16. doi: 10.1027/0227-5910/a000407
- Türk, E. G. ve Yıldız, A. D. (2017). Aşk biçemleri, ilişki doyumu ve yalnızlık: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 97-109.
- Uysal, R., Sariçam, H. ve Akın, A. (2014). Öznel Zindelik Ölçeği Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 136-146.
- Wade, T. J., & Pevalin, D. J. (2004). Marital transitions and mental health. *Journal of Health and Social Behavior*, 45(2), 155-170. doi: 10.1177/002214650404500203

- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., & Lei, L. (2017). Partner phubbing and depression among married Chinese adults: The roles of relationship satisfaction and relationship length. *Personality and Individual Differences, 110*, 12-17. doi: 10.1016/j.paid.2017.01.014
- Whisman, M. A., Uebelacker, L. A., & Weinstock, L. M. (2004). Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 72*(5), 830-838. doi:10.1037/0022-006X.72.5.830
- Yiğit, İ. ve Çelik, C. (2016). İlişki doyumunun erken dönem uyum bozucu şemalar, kişilerarası ilişki tarzları ve kendilik algısı açısından değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları, 19*(38), 77-87.